

LUND UNIVERSITY

Upplysningen i nytt ljus: Kvinnor, begär och offentlighet hos Montesquieu

Höög, Victoria

Published in:
Aktuellt om genusforskning

1999

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Höög, V. (1999). Upplysningen i nytt ljus: Kvinnor, begär och offentlighet hos Montesquieu. *Aktuellt om genusforskning*, (2), 3-5.

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Upplysningen i nytt ljus Kvinnor, lust och offentlighet

Under senare år har liberalismen som politiskt värdesystem ifrågasatts. Från postmoderna företrädare har det hävdats att postulaten om de politiska värdena inte är universella utan konstruktioner, och att även idén om universalitet hör hemma i en bestämd historisk och kulturell kontext. Slutsatsen har lett till diverse angrepp på de liberala idédoktrinerna, alltifrån påhopp på den västerländska traditionen ("white dead males") till att hävda att liberalismen med sin förmenta frihetsretorik invaderar och förstör kulturer. Förfallets början förläggs ofta till upplysningen. Argumenten är välkända; upplysningsprojektet baserades på en förhoppning att religionen, traditionen och kulturen kunde ersättas av en politisk ordning baserad på förnuft och individualism.¹

Den kritiska läsning av historien som postmodernisterna företräder är formulerad utifrån en skepsis mot det moderna projektet som inte förmått avskaffa vare sig krig, svält eller sociala orättvisor, utan med modern teknologi mångfaldigt förstörat fasorna. Det sena 1900-talets har inneburit att kontinenterna genomkorsas av flyktingströmmar av ofattbara mått, människor som saknar pass, det magiska kvittot på medborgarskapet.

Men är det moderna västerländska projektet enbart en berättelse om förtryck och exploatering av kvinnor, icke-vita, icke-kristna, sexuella minoriteter; ett upprättande av en förnuftig ordning som marginaliserar det avvikande? Nej, givetvis inte och filosofer som Jurgen Habermas och Sheila Benhabib har försökt berätta andra historier som beaktar modernitetens fördelar. Emellertid, även de har godtagit de vedertagna diktomierna privat – offentligt, förnuft – känsla och lokaliserat deras moderna etablering till upplysningstiden, men argumenterat för en positiv värdering av dem.

Till denna bild har dessutom olika feministiska tänkare lagt på ytterligare en komplikation; den moderna filosofins genombrott inledde en kodifiering och legalisering av kvinnornas underordning. Det skedde inom ramen för de liberala idédoktrinerna som med sina anspråk på ett universalistiskt medborgarbegrepp dolde att dess frihetsbegrepp enbart omfattade en kategori av människor, nämligen vita män av en viss klass. I ett arbete från 1988 visade den amerikanska statsvetaren Carol Pateman att de liberala naturrättsteorierna omformulerade

makten över kvinnorna från en paternalism till en patriarkalism som undanhölls politiska bedömningar genom att utövas i den privata sfären.

Under de senaste 10 åren har det parallellt med de postmodernistiska diskussionerna förts en teoretisk debatt som radikalt har förändrat den politiska filosofins historia. Naturrätten har fått lämna tolkningsutrymme till den så kallade klassiska eller medborgerliga republikanismen. Därmed får den politiska liberalismen en annan genes som på väsentliga punkter mjukar upp anklagelserna och visar på den moderna traditionens moraliska och politiska resurser. Under 1700-talet företräds denna teori av tänkare som David Hume och Montesquieu. I deras framställningar finns en balans mellan universella principer och historisk kontext som skapar en potential för kvinnligt medborgarskap. Främst ligger denna teoretiska potential i en positiv värderingen av känsla och begär. I det följande ska jag presentera en företrädare för denna klassiska republikanska tradition, nämligen fransmannen Charles Louis de Montesquieu och hans konsekventa ställningstagande för kvinnornas medborgerliga rättigheter

Människans natur i den klassiska republikanska traditionen

I den politiska idéhistoriens historiografi finns ett tema som följt sedan antiken, frågan om människans natur. Först sedan den kunnat bestämmas, har fortsättning följt, varför samhället finns och vilka möjligheter det rymmer. Från antiken och framåt har olika filosofer uttolkat bilden av människan på olika sätt beroende på syfte. Samhällets möjligheter har berott på vilka egenskaper människorna har tillskrivits som medborgare. I den politiska filosofins historia framträder ett samband mellan förnuft och ett gott samhälle. Ju mer förnuft och insikt medborgarna kan anses ha, desto mer omfattande blir politikens möjligheter att omskapa samhället. Visionen om det goda samhället hägrar som en följd av människans kapacitet. På motsvarande sätt har karaktärsteckningen av människan som först och främst känslostyrd fungerat som ett dystert argument för politikens begränsningar. Men i den republikanska traditionen såväl erkänns som ges bot mot människans irrationalitet och känslsamhet. I dess moralteori, den s.k. dygdeläran med rötter i aristotelismen, presenteras ett praktiskt förhållningssätt till de mänskliga bristerna. Att vara dygdig innebär att ha förmåga att välja rätt handling och känslomässig disposition i förhållande till omständigheterna. Vad som är intressant i ett feministiskt perspektiv är att samtliga karaktärsdygder handlar om känslomässiga dispositioner. Äkta mod är balans mellan dumdristighet och feighet, liksom mildhet utmärks av förmågan att bära motgångar - men protestera mot oförrätter. Likaså bryter de mot uppfattningen att den manliga medborgarens

karaktär utmärks av förnuft. Känslorna ingår i det rationella ställningstagandet, genom att betraktas som åtkomliga för reflektion och erfarenhet. Därmed faller en av förutsättningarna för peka ut kvinnorna som särskilt oförnuftiga och känslösa. Det ger en emancipatorisk potential som uttrycks i 1700-talsdiskussionen om det bästa politiska styrelseskicket.

Montesquieu var en hängiven beundrare av republikanismen, men såg samtidigt dess otidsenlighet. Givet att människan också var en begärande varelse som Hobbes och Locke framhöll, visade inte den västerländska utvecklingen under 1700-talet att lust och moral var förenliga, att de kunde utgöra en grund för ett gott samhälle. Även hans människosyn har sin förutsättning i den aristoteliska dygdetraditionens betoning på att känsla och förnuft finns på samma skala. I sitt stora verk *De L'Esprit des lois* visade Montesquieu att den antika republiken inte levt upp till sina egna ideal. De premierade dygdena hade varit soldatdygder, inte den kultiverade känslöshet som den aristoteliska teorin lärde. Hans slutsatser var drastiska, här fanns förklaringen till de antika republikerna ständiga krig och att de misslyckats med att skapa välstånd och fred för sina medborgare. Vad fanns att lära, jo att styrelseskick som inte beaktar människans natur och känslor förfaller till despotier och politiskt sönderfall.

BÖRJA HÄR den 6 oktober 1999

Montesquieus positiva värdering av människans känslöshet leder till slutsatsen att styrelsesättet ska vara fritt och inte begränsa medborgarnas möjligheter till ett lustfyllt liv, där såväl lyx som erotik intar en framträdande plats. Frihet blir det högsta värdet, dygden kommer först i andra hand. Även kvinnornas har en självständig position i offentligheten. Denna frihet har sin motsvarighet i privatlivet. Förbindelsen mellan det privata och politiska livet innebär att kvinnornas frihet ges lika stor betydelse för statsskicket som männens ställning. Frihet är inte möjlig om kvinnorna är slavar. I familjen ges den grundläggande praktiken i att utöva makt, en förmåga som sedan används i politiken. Så kan budskapet i Montesquieus verk kan formuleras.

Såväl Montesquieus *Lettres persanes* som *De l'Esprit des lois* kan läsas som en undersökning av olika styrelsesätts förhållande till människans natur. Montesquieus förtjusning i republikanismen motsvaras av ett lika stort avståndstagande. I ett framåtblickande tidsperspektiv kom hans entusiasm att inspirera tänkare som Rousseau och Robespierre att enträget försöka att återuppväcka den romerska republikens anda i Frankrike. Som styrelsesätt hade den åstadkommit stordåd, från de grekiska statsstaternas kulturuppsving, till de moderna

handelsnationernas materiella välstånd. Men frågan var om inte de moderna republikerna vilade på en annan grund än antikens styrelser. Den brittiska politiken saknade ju dygd i klassisk mening. Trots det var England det mest välmående landet i Europa.

Montesquieus politiska tänkande utgår från människans natur, men inte från en transcendent förnuftsaffirmativ beskrivning, utan ifrån hur hon faktiskt förefaller vara: fylld av begär. I *De l'Esprit des lois* ges två av dessa begär - rädsla och ära - politisk signifikans, de ses som upphovet till två olika statsskick, despotin och monarkin, supplerade av ett omfattande historiskt material.

Dessa idéer - om de mänskliga begären och känslorna som ursprung till de politiska styrelsesätten - finns utarbetade redan i *Lettres persanes*. I förlängningen av denna analys framträder också en annorlunda idéhistorisk grund för den europeiska liberalismen; en grund som bejakar känslor - men inte villkorslöst, som självklart ser kvinnan som en politisk samhällsvarelse - men för den skull inte avskalad på kvinnlighet. I *Lettres persanes* uttrycks en annan syn på kvinnan som tillskriver henne begär och erotik utan att låta könet vara tillvarons centrala dikotomi.ⁱⁱ Mindre intresserad av att peka ut skillnader än att finna former för en gott liv, prövar Montesquieu att beskriva människorna sådana de är och finna en politisk form som accepterar den mänskliga mångfalden och instabiliteten. Till skillnad från Hobbes och Lockes betoning på människans ensamhet framhäver Montesquieu människans sexualitet och familjeorientering. Det rationella draget hos människan är behovet och dragningen till medmänniskorna, inte fruktan för döden. Här kan Montesquieu sägas extrapolera en uppfattning som härrör från naturrätten. Betraktad i det perspektivet är den borgerliga ordningen inget annat en samhällsorganisation kring det erotiska begäret. Därmed läggs också grunden för en uppgörelse med den klassiska medborgarskapsorienterade dygden där kärleken till republiken kommer före kvinnorna, familjen, (hetero)sexualiteten och konsumtion. Mot dessa föreställningar formulerade Montesquieu en nymornad liberalism med en ny positiv värdering av känslor och privatliv. Vi ska se närmare på hur denna formuleras i *Lettres Persanes* (1728) en brevroman som brukar betraktas som en ekivok haremsskildring, men som rymmer hela anslaget till *De l'Esprit des Lois*

De persiska breven - om erotik, dygd och despotism

I förordet till 1754 års utgåva av *Lettres persanes* beskriver Montesquieu de etthundrasextioen breven som en roman. Den är sammansatt av olika brevsviterna; haremsbreven (1-9 samt 147-161), troglodytbreven (11-14), om naturrätten (94-95), den långa sviten av befolkningsbrev (112-122) samt Ricas biblioteksbesök (133-137). Men breven innehåller också sammanhängande historia som handlar om politikens villkor. Haremsherren Usbek är på resa i Europa. Under de nio år som resan pågår sönderfaller haremet. Vad är det som händer i Usbeks frånvaro? Kvinnorna har succesivt rest sig, de har skaffat sig älskare för att tillfredsställa den lidelse som kvalificerat dem till hustrur och renderat dem livslång fångenskap. En av dem har försökt kasta slöjan i offentligheten för att bli individ, de har gett sig ut på lantvistelser utan Usbeks tillstånd och de har också försökt vara goda hustrur på ett traditionellt sätt genom att engagera sig i barnens uppfostran.ⁱⁱⁱ De har också förgäves försökt underrätta Usbek om det tilltagande våldet som eunuckerna utövat i syfte att behålla kontrollen.^{iv} I dessa brev framstår hustrurna som stolta och friborna, inte som de slavnaturer Usbek låtit dem gälla för. De är beredda att gå i döden för sin frihet, vilket också blir slutet på harems existens.

Det sista ordet i *Lettres persanes* ges till Roxana, Usbeks älsklingshustru. Kontrasten blir skärande mellan Usbeks uppfattning om deras relation och Roxanas. Hon har trots den förnedrande tillvaron behållit sin stolthet, och sökt den sanna njutningen genom att ha en älskad älskare mitt i fångelset. Montesquieu låter detta framstå som en gärning av frihet, att inte finna sig i att härskaren ensam får definiera vad som är tillåten glädje

Hur kunde du inbilla dig att jag var dum nog att tro att jag satts till världen bara för att dyrka dina nycker? att du hade rätt att håna alla mina begär, samtidigt som du själv unnade dig allt? Nej: jag må ha levt i slaveri, men jag har alltid varit fri. (*Lettres persanes*, 161.)

Avslutningen av *Lettres persanes* är unik i den politiska idéhistorien. Montesquieu ger ordet till en kvinna som väljer döden före slaveriet. Hon tar steget efter att ha försvarat den ömsesidiga erotiska njutningen mot Usbeks nycker och förnekelse av hennes begär. Diana J. Schaub påpekar att denna uppläggning avspeglar Montesquieus avsikt att kritisera såväl det antika som kristna dygdebegreppet.^v Mot soldatdygden och antikens homofobiska kvinnoförakt, mot kristendomens asketism och kroppsförakt, lyfter han fram förmågan att njuta av livet, essentialiserad i kärleksfull erotik. Han problematiserar också specifikt vad som räknats som kvinnlig dygd, - blygsamhet och anständighet - och ställer frågan vem som disponerar kvinnans kropp och njutning, hennes herre eller hon själv. Svaret är ett tveklöst ja

till kvinnans rätt. Haremet är det sjuka exemplet på vad som händer om frihet inte råder, om de naturliga begären förnekas; de får ett perverterat uttryck. Samma förhållande gäller i det despotiska styrelsesättet, parallellen till Usbeks harem.

Kvinnornas villkor och den politiska friheten

Flera av dessa teman återfinns i *De l'Esprit des lois*. Idén om njutningen och harmoniska relationer mellan könen är en del av den allmänna anda som gör ett land gott att leva i. Statsskickets förankring finns i medborgarnas mentalitet. Montesquieus uppfattning om kvinnans lika begär härrör sannolikt från naturrätten.^{vi} Det framkommer av andra brev och inte minst i *L'Esprit des lois*. Naturrättstänkarna från Grotius till Locke hade inlett sina avhandlingar genom att fastslå människans rätt över sitt eget liv, förnuft som kropp. Nu drar Montesquieu den självklara slutsatsen att det gäller även kvinnorna. Genomgående betonas kvinnans lika värde och därtill unika andel av kultur, civilisation och framsteg.

Politisk och religiös frihet kodifierad i en maktbalanserad författning, samt frihet för de mänskliga känslorna är vägen till välstånd. Frihetens värde ligger i att den tillåter andra mänskliga värden att fritt uttryckas. Särskilt tydligt är det i Montesquieus förkärlek till kvinnornas frihet. Om kvinnorna får exploatera sin fåfänga i offentligheten stimuleras industrin, och ifall de får skilsmässorätt, blir äktenskapet fertilt och befolkningen ökar. Både befolkningstillväxt och handel kräver frihet, inget av fenomenen existerar i despotin. Lagstiftaren har att ta hjälp av den allmänna andan och därigenom skaffa kunskap om landets kultur och natur. På så vis markerar Montesquieu att det finns ingen enkel formel för framsteg. Varje land måste finna sin väg.

De l'Esprit des lois kan läsas som en historieskrivning utan hjältar. Inte de modiga dödsföraktande krigarna, inte de gudstroende, inte filosoferna hade lett mänskligheten vidare i historien, utan de njutningsbenägna, de lustbejakande, de ombytliga, de feminina, de känslöbejakande som sökte ett gott liv med de förnuftiga känslorna som vägvisare. Denna liberalism inledde den moderna tiden och rymde väsentliga kvaliteter som den senare 1800-talsliberalismen inte betonade lika starkt. Det kan ha berott på erfarenheterna av franska revolutionen, liksom romantiken, som gemensamt tuktade den tidigare liberalismens frihetsanda i mer moderat riktning, mot mer disciplin av natur och begär. Först i dessa

postmoderna tider återfinns Montesquieus vision av erotiken och begären som dynamiska samhällskrafter i både akademiska sammanhang och i

I feministiska framställningar förklaras ofta förtrycket med att kvinnan betraktas som annorlunda, en annan natur. Börja med Mendus, Kennedy

Min presentation

Synen på naturtillståndet och förhållandet mellan könen. Det kvinnliga medborgarskapet följer naturligt därigenom, det ingår i civilisationens skapelse.

Dessa teoretiker utgår från föreningen mellan män och kvinna, inte familjen.

Montesquieus och Humes syn på kvinnans sexualitet

Betoningen på att det personliga är politiskt.

I kritiken av den klassiska republikanismen innehöll en kritik av den offentliga sfären och dess människosyn som innebar ett fokus på kvinnornas egenskaper och situation. Det kapitalistiska samhället, ett feminint samhälle, kritik av det traditionella krigiska dygderna. Konsumtion är en kvinnlig dygd.

Fördelar: Behåller naturen och det jämlika

Vidare bygger vidare på att ingen av klassikerna utgår från att kvinnorna är en lägre form av mänsklig varelse. De hävdar att sexuell skillnaden utgjorde kriteriet på gränsen mellan frihet och underkastelse. Mina klassiker utgår även de från kvinnans jämlikhet

Uppläggning, kring den offentliga och privat sfär, styrk kvinnovänligheten med att männen framställs som irrationella, att diktomin manligt förnuft och kvinnligt oförnuft därmed faller. Argumentera för att i stället för att söka logiska lapsur hos Hobbes, se på deras människosyn Man måste lägga en annan grund för att passa in argumenten, komma in från ett annat håll. Otroligt att alla manliga filosofer skulle anse kvinnor som underlägsna.

Alternativ: Utgå från kontraktsteorierna negativa människosyn, visa att

Att det finns en annan levande politisk tradition i Europa, civic humanism, som inte utgår från kontraktet, inte broderskapet

placera Hume och Montesquieus i dessa, visa att de har en annan kvinnosyn. Lyft fram dygderna.

Ta upp frågan om hur politiken blir legitim, hur den förankras i stället för kontraktet.

Feminister har hävdats att politiska teoretiker upprätthåller den sexistiska underordningen. Det fanns en ursprunglig patriarkal makt. Att denna fanns före det sociala kontraktet och följer med in i det sociala kontraktet som sägs handla om frihet och individualism, men det döljs att det för kvinnornas del handlar om förtryck.

Klassisk kontraktsteori är historien om hur det maskulina politiska livet uppstår. Den berättas över den döda politiska kroppen av fäder. Fi

Dock det finns en motsättning, kvinnor förnekas samma kapacitet som män och exkluderas från att bli individer, och ha full suveränitet över sina liv. Locke instämmer i att den första rätten är äktenskaplig, mellan make och maka. Locke hävdar att det finns en natural foundation for hustruns underkastelse. Frågan kvarstår, varför behövs det ett kontrakt, när kvinnans underordning är naturlig?

Mk: Hur ser motsvarande resonemang ut för männen. De är också fria i nt, men behöver ett kontrakt för att till vissa delar avsäga sig friheten.

Vad saknar kvinnor, för att det ska vara motiverat med underordning? Allmänt sagts att de saknar politisk kapacitet och därför måste underordna sig.

Instämmer jag i att klassikerna är oklara och vaga på denna punkt?

Mk Rousseau ger en annan version som följs upp av Montesquieu. Män och kvinnor lika i nt. Kan leva ut sina sexuella begär. Men i samhället saknar kvinnorna förmåga att sublimeras sina sexuella begär. Detta kommenteras inte Pateman, att Rousseau utgår från könens likhet i nt och ger ett argument för deras underordning.

Pateman hävdar att det har funnits tre stora kontroverser om patriarkatet och den första var på 1600-talet. s. 20. Då ifrågasattes förhållandet mellan faderlig och politisk makt som ex. Filmer såg som identiska, s.k. klassisk patriarkalism. Men detta döljer att män och kvinnor är äkta makar innan de blir föräldrar. Även matriarkatsdiskussionerna döljer detta bakom en familj och modersdiskussion.. De flesta identifierar fader och familj som civilisation.

James Buchanan har ett intressant resonemang om kontraktet som refereras sidan. 61, om människorna av naturen är ojämlika så kan inte kontraktet skapa likhet "The original pact will establish a society of masters and slaves" "The strong in their own interest will establish a society of masters and slaves."

Generellt anser klassikerna att slaveri kan etableras genom kontrakt. Rousseau liksom J.S. Mill är undantaget.

Pateman kapitel 4: Modern patriarkat är manligt (fraternal) och ursprunget är en broderlig pakt. s. 78.

Dock, den moderna äktenskapliga makten som etableras med kontraktsteorierna är inte faderlig, utan en maskulin könsrätt.

Till det ska läggas att de flesta klassiska politiska filosofer med sin mer eller mindre öppet sexistiska hållning tillskrivit kvinnorna en avsaknad av rationalitet, som inneburit att de setts som oförmögna att i legal mening räknas som individer, men likväl tillskrivits

nödvändigheten att vara part i ett äktenskapskontrakt. Detta är en gåta, varför det krävs ett kontrakt.

Men enligt J Buchanan finns det alltid ett incentativ för den svagare att ingå i en kontraktsrelation. Men han betonar att det skapar inte jämlikhet. Är kontrakter för entreprenörer, inte för tjänare barn och kvinnor.

Nozick menar att ett fritt samhälle tillåter individen att sälja sig som slav. Kontraktsteorien förvandlar slaven till lätthet till lönearbetare

John Dunn: "Democracy is simply the political form of fraternity

Locke

Vad är felet med Locke som hävdar att människans kropp är hennes egendom, enligt Pateman?

Locke skiljer patriarkalisk och politisk makt åt, som var sammanförd hos Filmer.

Locke och Filmer säger inget om kvinnans del i det ursprungliga sociala kontraktet.

Butler föreslår att Lockes tystnad om kvinnor håller öppet för möjligheten att kvinnor ingick i det sociala kontraktet, de exemplifierar hans universalism, Pateman invänder nej att Lockes individualism är manlig.s. 21

Vilka är Patemans argument för att Lockes individualism är maskulin?

1. Den patriarkaliska framställs som en paternalism och bortser från att män och kvinnor är äkta makar innan de blir föräldrar. Även den feministiska revitaliseringen av matriarkatsbegreppet – modersrätten - knyts till familjen och döljer därmed att det handlar om relationer mellan män och kvinnor även utanför familjen.
2. Locke hänvisar till naturen att kvinnan ska vara underordnad, att "generally the laws of mankind and customs of nations have ordered it so., and there is, I grant a Foundation in Nature for it":47. Men i samma paragraf ger han kvinnan skilsmässorätt.
3. I nästa paragraf ytterligare att mannen har ingen politisk rätt över henne, inte över liv och död, utan bara conjugal power.

Pateman är övertygande här i att ge textbevis för att Locke säger "I grant a Foundation in nature for it. It naturally falls to the Men's share to govern over their common interests and Property.

Kvinnans underordning förblir i den privata sfären.

Läs Patemans uppsummering s. 227f

Hobbes

Intressant avsnitt som visar att H menar att kvinnorna har politisk makt över barnen i naturtillståndet? Kapitel XX, p 186, vol III. Men varför ger kvinnorna upp denna? För beskydd, varför måste Äktenskapskontraktet var olik och kvinnan underställd mannens dominion i äktenskapet?

Den första politisk makten är modersrätten, enligt Hobbes.

Hobbes menar att alla kontraktuella relationer är politiska, inklusive den sexuella. Men ingen har dominans i nt. De uppstår som kontrakt eller frivillig överenskommelse, eller genom våld. Men givet min människosyn, varför ger kvinnor upp.

Hobbes menar att slaveri är tvång och innebär ingen lydnadsplikt, kontraktet däremot förvandlar slaveriet till att innehålla lydnad.

Menar Hobbes att mannens dominion i hushållet beror på att men har grundat commonwealth, s. 48. Underkastelse för att få beskydd är ett giltigt argument för Hobbes. Att bevara livet

Pateman använder andra arbeten av Hobbes, ex *Philosophical rudiments* "Every mother becomes both a mother and a lord.

Pateman hävdar att Hobbes måste mena att suveränen är en man, i *Elements of Law* skriver Hobbes det motsatta, att "the father or the mother is the suverän of the same (dvs commonwealth eller familjen)

Varför ger kvinnor upp sin makt och frihet? För de får ett bättre liv, a better hope.

Mk, för att det ska bli fred, alla nivåer av hierarki och ordning krävs, Pateman hävdar att det sker genom erövring, men ger inga textbevis, vilket hon inte kan.

Mk: Hur ser tolkningen av Hobbes ut om vi ser den andra boken som ett önsketänkande?

Mk: Ger Hobbes några argument särskilt för att kvinnor ska vara underkastade?

Tes: Hobbes öppnar upp för en jämlikhet mellan män och kvinnor, men fullföljer den inte?

BÖRJA HÄR 25 september med att konkluder Hobbes och för samman dominion med hans människosyn, därefter Locke.

Argumentera för att i stället för att söka logiska lapsur hos Hobbes, se på deras människosyn Montesquieu

Han argumenterar för att den privata sfären ingår i den offentliga (publika sfären)

Han har ingen kontraktsteori, han utgår inte från ett broderskap, utan enbart frihet,

Hume

Inte han heller har en kontraktsteori, utan ser samhället som organiskt framvuxet, legitimiteten finns i traditionen.

Inte framsteg utan förfall, inte frihet utan förtryck så ser den omvända historieskrivning ut som präglad diskussionen inom filosofin under senare år. Slutsatsen har i slutändan lett till angrepp på de liberala idédoktrinerna. alltifrån påhopp till den filosofiska traditionen, (white dead males) till politiska fördömande av liberalismens betoning på frihet och värdepluralism. Den är varg i fårkläder som invaderar och förstör kulturer. Ett gott och fullödigt liv kan ha andra uttrycksformer än den individualistiska frihet som västerlandet är besatt av.

Men upplysningstidens idéer kan tecknas på ett annat sätt som dessutom i väsentliga avseenden speglar periodens egen självuppfattning.

Vad hände sedan- slutsatser?

Rousseau inspirerad av Montesquieu, men når andra slutsatser i *Emile* och ojämlikheten.

Franska revolution som Lynn Hunt visat hade uttalat feminsitiska möjligheter.

Övrigt:

Givet min utgångspunkt, att Hobbes människan är irrationell, varför underkastar sig kvinnorna det manliga styret? Argumentet undermineras.

ⁱ John Gray *Post-Liberalism*...

ⁱⁱ Detta synsätt att strukturer eller institutioner ger en social form till redan existerande fenomen emanerar från Michel Foucault och har uttryckts av Giles Deleuze på följande sätt "(...) Könet för den sexuella institutionen", d.v.s. att könet är en historisk kategori som organiserar den

sexualiteten. Se Deleuze, *Foucault*. Symposion, 1990, s. 117.

ⁱⁱⁱ *Lettres persanes*, 3, 53, och 62.

^{iv} ”Fasa, mörker och förfäran råder i seraljen som behärskas av fasansfull klagan, den är varje ögonblick utsatt för den ursinniga vreden av en tiger.[chefseunuken]. Han har torterat två vita eunuker vars enda skuld bestod i att de bekände sin oskuld (...) Zashi och Zelis har förödmjukats i sina rum i skydd av natten, han var inte rädd för att begå illdådet att slå dem med sina föraktliga händer.” *Lettres persanes*, 156, s. 369. Se även 157 och 158.

^v Diana J. Schaub, *Erotic Liberalism ...*, s. 39.

^{vi} *Lettres persanes*, 38, 94, och 95.